

Cwricwlwm i Gymru: Crefydd, gwerthoedd a moeseg

Ffurflen ymateb i'r ymgyngoriad

Eich enw: Ben Lester (Uwch Swyddog Polisi a Chynllunio)

Sefydliad (os yw'n berthnasol): Cyngor y Gweithlu Addysg

e-bost/rhif ffôn: ben.lester@ewc.wales

Eich cyfeiriad: Cyngor y Gweithlu Addysg, 9fed Llawr,
Eastgate House, 35-43
Ffordd Casnewydd, Caerdydd, CF24 0AB

Dylid dychwelyd ymatebion erbyn **28 Gorffennaf 2020** i:

Cangen y Celfyddydau, y Dyniaethau a Llesiant
Y Gyfarwyddiaeth Addysg
Llywodraeth Cymru
Parc Cathays
Caerdydd
CF10 3NQ

neu gellir cwblhau'r ffurflen yn electronig a'i hanfon i'r cyfeiriad isod:

e-bost: YmgynghoriadCGM@llyw.cymru

Cwestiwn 1 – A ydych yn cytuno y dylai crefydd, gwerthoedd a moeseg gwmpasu credoau crefyddol ac anghrefyddol sy'n argyhoeddiadau athronyddol (yn unol â'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol) fel y'u disgrifir yn y ddogfen ymgynghori?

Cytuno	X	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	----------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol (hyd at 250 gair)

Mae'r Cyngor yn cefnogi'r cynnig i addysgu crefydd, gwerthoedd a moeseg mewn modd plwraliaethol, gan ganiatáu i bob dysgwyr 3-16 oed yng Nghymru ddatblygu dealltwriaeth o amrediad eang o gredoau crefyddol ac anghrefyddol, argyhoeddiadau athronyddol a bydolygon. Credwn fod hyn yn bwysig er mwyn adlewyrchu amrywiaeth Cymru fodern ac ategu'r nod o ddatblygu dinasyddion egwyddorol, gwybodus sy'n barod i fod yn ddinasyddion yng Nghymru a'r byd.

Mae'r Cyngor o'r farn y bydd y dull arfaethedig yn helpu i sicrhau bod crefydd, gwerthoedd a moeseg yn cael eu haddysgu i ddisgyblion 3-16 oed yng Nghymru mewn ffordd sy'n adlewyrchu'u cefndir a'u profiadau bywyd nhw, ynghyd â chaniatáu iddynt ddysgu am ddiwylliannau, profiadau a safbwyntiau amrywiol eu cymheiriaid a phoblogaeth ehangach Cymru a'r Deyrnas Unedig. Credwn y bydd cwricwlwm sy'n ymgysylltu â chymunedau amrywiol yn helpu dysgwyr i ddeall y gymdeithas y maen nhw'n tyfu i fyny ynddi, a'u lle nhw yn y byd, yn well.

Ar ôl cwblhau darn o waith ymchwil gyda Llywodraeth Cymru yn ddiweddar, ar gynrychiolaeth pobl dduon ac Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig ymhlith athrawon ysgol a gweithwyr cymorth dysgu yn ysgolion Cymru, credwn y gallai'r ymagwedd blwraliaethol arfaethedig at addysgu crefydd, gwerthoedd a moeseg hefyd o bosibl helpu i wella ymwybyddiaeth o amrywiaeth a diwylliannau gwahanol ymhlith gweithwyr addysg proffesiynol, gan ganiatáu iddynt ddeall ac ymgysylltu ag anghenion dysgwyr amrywiol yn well.

Hefyd, mae'r Cyngor yn dymuno pwysleisio y bydd hi'n hanfodol sicrhau bod yr athrawon ysgol a'r gweithwyr cymorth dysgu a fydd yn gyfrifol am gyflwyno'r cwricwlwm ailgynlluniedig yn y maes yn cael hyfforddiant ac arweiniad addas ac amserol, fel eu bod yn gwbl barod i bontio i'r trefniadau newydd.

Cwestiwn 2 – A ydych yn cytuno y dylai cynadleddau meysydd llafur cytunedig ystyried canllawiau statudol wrth ddatblygu eu maes llafur cytunedig lleol?

Cytuno	X	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	----------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol (hyd at 250 gair)

Mae'r Cyngor yn cytuno ei bod hi'n gwbl briodol bod rhaid i gynadleddau maes llafur cytunedig ystyried canllawiau statudol wrth ddatblygu meysydd llafur cytunedig lleol. Mae hyn yn briodol er mwyn sicrhau bod credoau crefyddol ac anghrefyddol sy'n argyhoeddiadau athronyddol, yn cael eu hadlewyrchu yng nghwricwlwm yr ysgol ym mhob rhan o Gymru, gan sicrhau ar yr un pryd fod y cyd-destun lleol yn cael ei hystyried yn gywir hefyd.

Cwestiwn 3 – A ydych yn cytuno â'n cynnig y dylid ei gwneud yn ofynnol i ysgolion cymunedol a sefydledig ac ysgolion gwirfoddol **heb nodweddion crefyddol** ystyried maes llafur cytunedig wrth ddylunio crefydd, gwerthoedd a moeseg a'i roi ar waith?

Cytuno	X	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	----------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol (hyd at 250 gair)

Mae'r Cyngor yn croesawu'r cynnig y dylid ei gwneud yn ofynnol i ysgolion cymunedol a sefydledig ac ysgolion gwirfoddol sydd heb siarter crefyddol ystyried maes llafur cytunedig wrth ddylunio dysgu ac addysgu, a'u gweithredu, ar gyfer elfen orfodol crefydd, gwerthoedd a moeseg, yn hytrach na gorfod addysgu yn unol ag ef (fel o'r blaen). Bydd hyn yn caniatáu rhyddid i ysgolion addasu'r cwricwlwm i weddu i'w hamgylchiadau penodol – gan ganiatáu iddynt adlewyrchu demograffeg leol ac amrywiaeth eu disgyblion neu i ymateb i faterion penodol – gan sicrhau ar yr un pryd fod darpariaeth crefydd, gwerthoedd a moeseg blwraliaethol ar gael i'r holl ddisgyblion yn yr ysgolion hyn.

Cwestiwn 4 – A ydych yn cytuno â'n cynnig na chaiff rhieni/gofalwyr dysgwyr mewn ysgolion **heb nodweddion crefyddol** ofyn i ysgol addysgu crefydd, gwerthoedd a moeseg yn unol â daliadau ffydd benodol mwyach?

Cytuno	X	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	----------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol (hyd at 250 gair)

Mae'r Cyngor yn cytuno â'r cynnig i ddileu'r hawl bresennol i ddarpariaeth Addysg Grefyddol amgen (pan fydd rhiant am i ddisgybl gael Addysg Grefyddol yn unol â daliadau crefydd benodol neu enwad crefyddol penodol). Mae hyn yn bwysig er mwyn sicrhau ymagwedd fwy cyson at ddarpariaeth crefydd, gwerthoedd a moeseg yn yr ysgolion hyn, gan sicrhau bod y pwnc yn cael ei addysgu i'r holl ddisgyblion ynddynt mewn modd plwraliaethol sy'n caniatáu iddynt ddod i wybod am amrywiaeth o gredoau crefyddol ac anghrefyddol sy'n argyhoeddiadau athronyddol.

Cwestiwn 5 – A ydych yn cytuno â'r cynnig y dylai ysgolion gwirfoddol a reolir â **nodweddion crefyddol** allu addysgu crefydd, gwerthoedd a moeseg yn unol â gweithredoedd ymddiriedolaeth neu ddaliadau ffydd yr ysgol **os bydd rhieni/gofalwyr yn gofyn iddynt wneud hynny?**

Cytuno	☐		Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	X
---------------	--------------------------	--	------------------	--------------------------	--	----------

Sylwadau ategol (hyd at 250 gair)

Mae'r Cyngor yn cydnabod bod addysgu crefydd, gwerthoedd a moeseg yn gallu bod yn fater sensitif. Yn hynny o beth, gall fod amgylchiadau penodol pan ystyrir ei bod yn rhesymol caniatáu am addysgu crefydd, gwerthoedd a moeseg yn unol â gweithredoedd ymddiriedolaeth ysgolion a reolir yn wirfoddol sydd â nodweddion crefyddol, os bydd rhieni/gofalwyr yn gofyn iddynt wneud hynny. Fodd bynnag, credwn hefyd ei bod hi'n bwysig cadw "ehangder" i bob dysgwr, a dymunwn bwysleisio ein cefnogaeth ar gyfer ymagwedd at y pwnc sy'n caniatáu i bobl ifanc ddatblygu dealltwriaeth o amrywiaeth o gredoau crefyddol ac anghrefyddol.

Hefyd, mae'r Cyngor yn dymuno amlygu'r ffaith nad yw'r hawl i dynnu'n ôl, os rhieni/gofalwyr yn unig fydd â'r hawl hwn, yn cynnwys llais pobl ifanc yn ddigonol, y gall eu barn nhw fod yn wahanol i farn eu rhieni/gwarcheidwaid. Credwn fod y pwynt hwn yn arbennig o berthnasol yng nghyd-destun y ffaith y bydd pobl ifanc 16 oed, o'r flwyddyn nesaf ymlaen, yn gymwys i bleidleisio yn etholiadau'r Senedd.

Cwestiwn 6 – A ydych yn cytuno y dylai fod yn **ofynnol** i **ysgolion gwirfoddol a gynorthwyr â nodweddion crefyddol** addysgu yn unol â'r maes llafur cytunedig **os bydd rhiant/gofalwr yn gofyn iddynt wneud hynny**, ac a ddylai fod ganddynt ddisgresiwn i wrthod cais o'r fath?

Cytuno	☐	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	X
--------	--------------------------	-----------	--------------------------	---------------------------------	---

Sylwadau ategol (hyd at 250 gair)

Yn unol â'r gefnogaeth a fynegom yn ein holl ymatebion ar gyfer darparu cwricwlwm crefydd, gwerthoedd a moeseg amrywiol a chynhwysol, mae'r Cyngor yn cefnogi'r cynnig y dylai fod yn ofynnol i ysgolion gwirfoddol a gynorthwyr â nodweddion crefyddol addysgu'r maes llafur cytunedig os bydd rhiant/gofalwyr wedi gofyn iddynt wneud hynny, ac na ddylai fod ganddynt ddisgresiwn i wrthod y cais.

Yn unol â'n hateb i gwestiwn 5, mae'r Cyngor yn nodi nad yw'r cynnig presennol yn caniatáu am ystyried lleisiau a safbwyntiau'r bobl ifanc yn yr ysgolion hyn, gyda rhieni/gofalwyr yn unig â'r hawl i ofyn am addysgu yn unol â'r maes llafur cytunedig. Mae'r Cyngor yn gwerthfawrogi nad oes unrhyw atebion syml i'r mater hwn, ond hoffai eto amlygu paradocs y ffaith y bydd gan lawer o ddisgyblion sy'n astudio ym Mlwyddyn 11, o'r flwyddyn nesaf, yr hawl i bleidleisio yn etholiadau'r Senedd, ond nid yr hawl i ddewis astudio cwricwlwm crefydd, gwerthoedd a moeseg mwy amrywiol.

Cwestiwn 7 – Hoffem wybod eich barn am yr effeithiau y byddai'r cynigion hyn mewn perthynas â chrefydd, gwerthoedd a moeseg yn eu cael ar y Gymraeg, yn benodol ar:

- gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg
- peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Beth fyddai'r effeithiau, yn eich barn chi? Sut y gellid cynyddu effeithiau cadarnhaol neu liniaru effeithiau negyddol?

Sylwadau ategol

Dd/B

Cwestiwn 8 – Eglurwch hefyd sut gellid ffurfio neu newid y polisi arfaethedig ar grefydd, gwerthoedd a moeseg yn y Cwricwlwm i Gymru:

- i) fel bod effeithiau cadarnhaol neu fwy o effeithiau cadarnhaol ar gyfleoedd pobl i ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg
- ii) fel nad oes effeithiau andwyol ar gyfleoedd pobl i ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Sylwadau ategol

Dd/B

Cwestiwn 9 – Rydym wedi gofyn nifer o gwestiynau penodol. Os oes gennych chi unrhyw bryderon nad ydym wedi rhoi sylw penodol iddynt, defnyddiwch y blwch isod i roi gwybod i ni amdanynt.

Dd/B

Mae ymatebion i ymgynghoriadau yn debygol o gael eu gwneud yn gyhoeddus, ar y rhyngwrwyd neu mewn adroddiad. Os byddai'n well gennych i'ch ymateb aros yn ddienw, ticiwch yma

